

LUDZAS NOVADA VIDES AIZSARDZĪBAS PROGRAMMA UN RĪCĪBAS PLĀNS

Ludzas novada pašvaldība
2012

Saturs

Ievads.....	3
Ilgtspējīgas attīstības pamata principi.....	4
Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	4
Nacionālie vides aizsardzības mērķi.....	5
Ilgtspējīgas attīstības principi.....	6
Esošā vides stāvokļa apraksts	8
Ludzas novada vispārīgs raksturojums	8
Iedzīvotāji	9
Apdzīvojuma struktūra	9
Novada ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā uzbūve.....	9
Novada reljefs	11
Novada augsnes un ainavas.....	12
Novadā sastopamie derīgie izrakteņi.....	12
Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.....	13
Novada zemes	16
Ūdeņi un to kvalitāte.....	17
Gaisa kvalitāte.....	20
Atkritumu apsaimniekošana novadā.....	21
Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas	23
Rīcības plāns	27
Rīcības	29

Ievads

ANO Pasaules Vides un Attīstības komisija ir definējusi ilgtspējīgu attīstību kā attīstību, kas atbilst pašreizējām cilvēces vajadzībām un neapdraud iespējas īstenot nākamo paaudžu vajadzības. Eiropas Savienība ir apņēmusies nodrošināt ilgtspējīgu attīstību. Tā ir visu politiku un rīcību galvenais princips. Eiropas Kopienas Komisijas 2005.gada 25.maija Deklarācijā par ilgtspējīgas attīstības pamatprincipiem noteikti ilgtspējīgas attīstības galvenie mērķi un pamatprincipi, kas savukārt ir iekļauti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un ir viens no pamatdokumentiem plānošanas sistēmai Latvijā.

Vides aizsardzībā mērķis ir saglabāt zemes spēju atbalstīt dzīvību visā tās daudzveidībā, ievērojot, ka planētas dabas resursi ir ierobežoti, un nodrošināt augstu vides kvalitātes aizsardzības un uzlabošanas līmeni. Nepieļaut un mazināt vides piesārņojumu un veicināt ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, lai likvidētu saikni starp ekonomikas izaugsmi un vides degradāciju.

Savukārt sabiedrības un vides aizsardzības procesu nesaraucamās vienotības procesu, sabiedrības nozīmi vides jautājumu risināšanā pierāda 1998. gada 25. jūnijā ANO Eiropas Ekonomiskās komisijas pieņemtā konvencija „Par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” jeb Orhūsas konvencija. Konvencija nosaka pamatprincipus valsts un sabiedrības attiecībām vides jomā trīs galvenajos virzienos:

- 1) vides informācijas pieejamības nodrošināšana;
- 2) sabiedrības līdzdalības nodrošināšana;
- 3) tiesu varas pieejamība.

Vides aizsardzības plāns ir sabiedrības izpratnes un attieksmes veidošanas līdzeklis pret apkārtējo vidi.

Vides politikas mērķu īstenošanas rezultātā ir jāpanāk galveno uzdevumu izpilde – sabiedrības attieksmes maiņa pret apkārtējo vidi un dzīves kvalitātes uzlabošana, nodrošinot iedzīvotāju labklājības, uzņēmējdarbības attīstības veicināšanu, ievērojot ilgtspējīgas attīstības principus.

Vides aizsardzības mērķis ir integrēts no Ludzas novada Attīstības programmas 2011.-2017.gadam un tas ir – ***Droša, dabiska un pieejama vide dzīvošanai, darbam un atpūtai.***

Ilgspējīgas attīstības pamata principi

Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Vides aizsardzības jomā pastāv valstu starptautiskie mērķi, kuri definēti noslēgtajās starpvalstu konvencijās un līgumos. Konvencijas un līgumi ir saistoši Latvijai kopumā, un plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi nedrīkst būt pretrunā ar konvencijās noteiktajiem mērķiem un pamatprincipiem.

Ir pieņemta konvencija „Par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” jeb *Orhūsas konvencija*, Orhūsa, 25.06.1998. (Latvija ratificējusi 2002.g.). Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Nozīmīgākie starptautiskie ilgtspējīgas attīstības mērķi un principi noteikti ANO Riodežaneiro konferencē „Par vidi un attīstību” (1992. gads). Konferencē tika parakstīta deklarācija „Par vidi un attīstību”. Kopš šī brīža ilgtspējīga attīstība tiek skaidrota: attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai.

Riodežaneiro konferences laikā tika akceptēts Rīcības plāns 21. gadsimtam (Agenda 21), parakstītas vairākas konferences par vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un aizsardzību.

Ramsāres konvencija (1971.g.) – konvencija par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi.

Helsinku konvencijas (1974., 1992.g.) – konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību. Konvencija attiecas uz jūras vides un Baltijas jūras areālu aizsardzību.

Bernes konvencija (1979.g.) – konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību. Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai ir nepieciešama vairāku valstu sadarbība.

Ženēvas konvencija (1979.g.) – konvencija par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos. Konvencijas mērķis ir aizsargāt cilvēku un viņa apkārtējo vidi no gaisa piesārņošanas un censties ierobežot un, ciktāl tas iespējams, pakāpeniski samazināt un novērst gaisa piesārņošanu.

Vīnes konvencija (1985.g.) – konvencija par ozona slāņa aizsardzību. Konvencijas uzdevums ir aizsargāt cilvēka veselību un vidi pret nelabvēlīgu ietekmi, kura ir vai varētu rasties tādas cilvēka darbības rezultātā, kura izmaina vai varētu izmainīt ozona slāni.

Bāzeles konvencija (1989.g.) – konvencija par bīstamo atkritumu, ieskaitot ķīmikālijas, pārrobežu kustību un to iznīcināšanu starptautiskajās tirdzniecības procedūrās. Tā regulē valstu tiesības aizliegt bīstamo atkritumu importu un eksportu, kā arī pasākumu bīstamo atkritumu rašanās iespējas samazināšanai līdz minimumam, lai nenotiktu piesārņojums ar bīstamiem atkritumiem.

Riodežaneiro konvencija (1992. g.) – konvencija par bioloģisko daudzveidību. Konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana un godīga līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem un tehnoloģijām, gan pienācīgu finansēšanu.

ANO Vispārējā konvencija (1992. g.) – konvencija par klimata pārmaiņām. Konvencijas mērķis ir stabilizēt siltumnīcefekta gāzu koncentrācijas atmosfērā un samazināt antropogēno ietekmi uz klimatu. 1997. gadā konvencija tika papildināta ar Kioto protokolu, kura galvenais mērķis ir samazināt emisijas atmosfērā.

ANO Ģenerālajā asamblejā 2000. gadā tika pieņemta ANO Tūkstošgades deklarācija. Tas ir pasaules mēroga projekts ar apņemšanos līdz 2015. gadam ievērojami samazināt ārkārtīgu nabadzību visās tās izpausmēs. Viens no deklarācijas mērķiem ir nodrošināt vides ilgtspējību.

Ilgspējīgas attīstības ieviešanas plāns tika pieņemts Johannesburgā 2002. gadā. Plāns nosaka trīs galvenos mērķus, kas jāsasniedz, lai nodrošinātu ceļu uz ilgtspējīgu attīstību:

- ✓ Nabadzības novēršana;
- ✓ Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas modeļu maiņa;
- ✓ Dabas resursu aizsardzība un pārvaldība.

Nacionālie vides aizsardzības mērķi

Viens no nozīmīgākajiem vides politikas plānošanas dokumentiem, uz kuru tiek balstīta lielākā daļa nacionālo politikas un attīstības plānu, stratēģiju un programmu ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes. Šo pamatnostādņu mērķi:

- ✓ Latvijai jāveido labklājības sabiedrība, kura augstu vērtē un attīsta demokrātiju, līdztiesību, godīgumu un savu kultūras mantojumu;
- ✓ Latvijai jāveido stabila tautsaimniecība, kas nodrošina sabiedrības vajadzības, vienlaicīgi panākot, lai ekonomiskās izaugsmes tempi pārsniegtu vides piesārņojuma un resursu patēriņa tempus;
- ✓ Latvijai jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm;
- ✓ Latvijai jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai;

- ✓ Latvijai sabiedrībā jāattīsta atbildīga attieksme pret dabas resursiem un nepārtraukti jāpaaugstina resursu izmantošanas efektivitāte;
- ✓ Latvijai no starptautiskas palīdzības saņēmējas valsts pakāpeniski jākļūst par valsti, kas spēj pati nodrošināt savas vajadzības un nepieciešamības gadījumā pat sniegt palīdzību citām valstīm;
- ✓ Latvijai jānodrošina vides jautājumu integrācija un jāattīsta plašs vides politikas līdzekļu pielietojums visās citās nozaru politikās;
- ✓ Latvijai jānodrošina, lai tirgus ekonomikas mehānismi kalpotu ilgtspējīgai attīstībai;
- ✓ Latvijai jānodrošina sabiedrības līdzdalība attīstības procesos;
- ✓ Latvijai nepārtraukti jānovērtē tās process noteikto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai.

Valsts līmenī ir izstrādātas vairākas programmas un plāni, kā sasniegt izvirzītos mērķus.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma (1999.g.). Tās mērķi ir saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabiskās struktūras daudzveidību, saglabāt un veicināt vietējo savvaļas sugu daudzveidību, saglabāt savvaļas sugu, kā arī kultūraugu un mājdzīvnieku šķirņu ģenētisko daudzveidību.

Rīcības programma komunālo notekūdeņu un bīstamo vielu radītā virszemes ūdeņu piesārņojuma samazināšanai 2004. – 2020. gadam. Tās mērķis ir samazināt piesārņojumu, kas radies komunālo notekūdeņu novadīšanas dēļ, un bīstamo vielu radīto virszemes ūdeņu piesārņojumu.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2006. – 2012. gadam. Galvenais mērķis ir novērst atkritumu rašanos, palielinoties ekonomiskajai izaugsmei, un nodrošināt ievērojamu kopējo radīto atkritumu daudzumu samazināšanu, izmantojot labākas atkritumu rašanās novēršanas iespējas, labākos pieejamos tehniskos paņēmienus resursu izmantošanas efektivitātes palielināšanu un ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības veicināšanu.

Ilgtspējīgas attīstības principi

Vide: Vides fiziskā ietilpība ietekmē daudzu cilvēka aktivitāšu robežas, un tas nozīmē, ka mums jāsamazina resursu patēriņš. Mums ar tiem jādzīvo tā, lai mēs nodotu planētu mūsu pēctečiem, saglabājot cilvēka dzīves pilnvērtību.

Nākotne: Mūs morālais pienākums ir nepieļaut kompromisus saistībā ar nākamo paaudžu iespējām, lai tās varētu apmierināt savas vajadzības.

Dzīves kvalitāte: Cilvēku labklājībai piemīt sociālā, kultūras, morālā un garīgā, kā arī materiālā dimensija.

Taisnīgums: Labklājībai, iespējām un atbildībai jābūt vienmērīgi sadalītai starp valstīm un starp dažādām sociālajām grupām katrā valstī, liekot īpašu uzsvāru uz nabadzīgo un sociāli nelabvēlīgo ļaužu grupu vajadzībām un tiesībām.

Piesardzības princips: ja mēs neesam pārliecināti par jebkuras darbības vai attīstības ietekmi uz vidi, mums jāpielieto šis princips un jābūt piesardzīgiem, lai nekļūdītos.

Aptverošā domāšana: sarežģītas ilgtspējīgas attīstības problēmas risināšana prasa, lai risinājumā tiktu iekļauti visi faktori, kas saistīti ar problēmu.

Globālu vides problēmu risinājumam ir nepieciešama rīcība vietējā līmenī. Šajā nozīmē vietējam rīcības plānam jāparāda iespējas, kā konkrētai Ludzas novada teritorijai piešķirt ilgtspējīgas attīstības perspektīvu, tam jāietver izpratne par mūsu individuālo lēmumu globālo kontekstu. Tam jābūt par iespējām padarīt vairāk, izmantojot mazāk resursus, vairāk izmantojot mūsu prasmi, nekā krājumus, esot pieticīgākiem materiālās prasībās, bet tomēr prasot labāku vidi un labāku dzīves kvalitāti.

Ilgspējīgas attīstības koncepcija paredz sabiedrību virzīt par labu šādai attīstībai, kuras rezultātus gūs pati sabiedrība, mazinot riskus un nenoteiktības tās attīstībā un paverot jaunas iespējas indivīda un cilvēkresursu attīstībā kopumā. Šādu, ilgtspējīgu, sabiedrību raksturo tas, ka:

- 1) resursi tiek izmantoti efektīvi, un atkritumu daudzums tiek samazināts, ieviešot slēgtā cikla apriti;
- 2) piesārņojums tiek ierobežots līdz līmenim, ko dabiskās sistēmas var absorbēt bez riska;
- 3) dabas daudzveidība tiek novērtēta un aizsargāta;
- 4) vietējās vajadzības tiek apmierinātas vietējā līmenī, kur tas ir iespējams;
- 5) cilvēku veselība tiek aizsargāta, izveidojot drošu, tīru, patīkamu vidi un veselības aprūpi, kas uzsver veselības profilakses nozīmi, kā arī slimnieku pienācīgu aprūpi;
- 6) katrs var iegūt iemaņas, zināšanas un informāciju, kas nepieciešama, lai dzīvotu sabiedriski pilnvērtīgu dzīvi;
- 7) visām sabiedrības grupām tiek dota iespēja piedalīties lēmumu pieņemšanā;
- 8) visas darbības vietējā līmenī satur globālu perspektīvu.

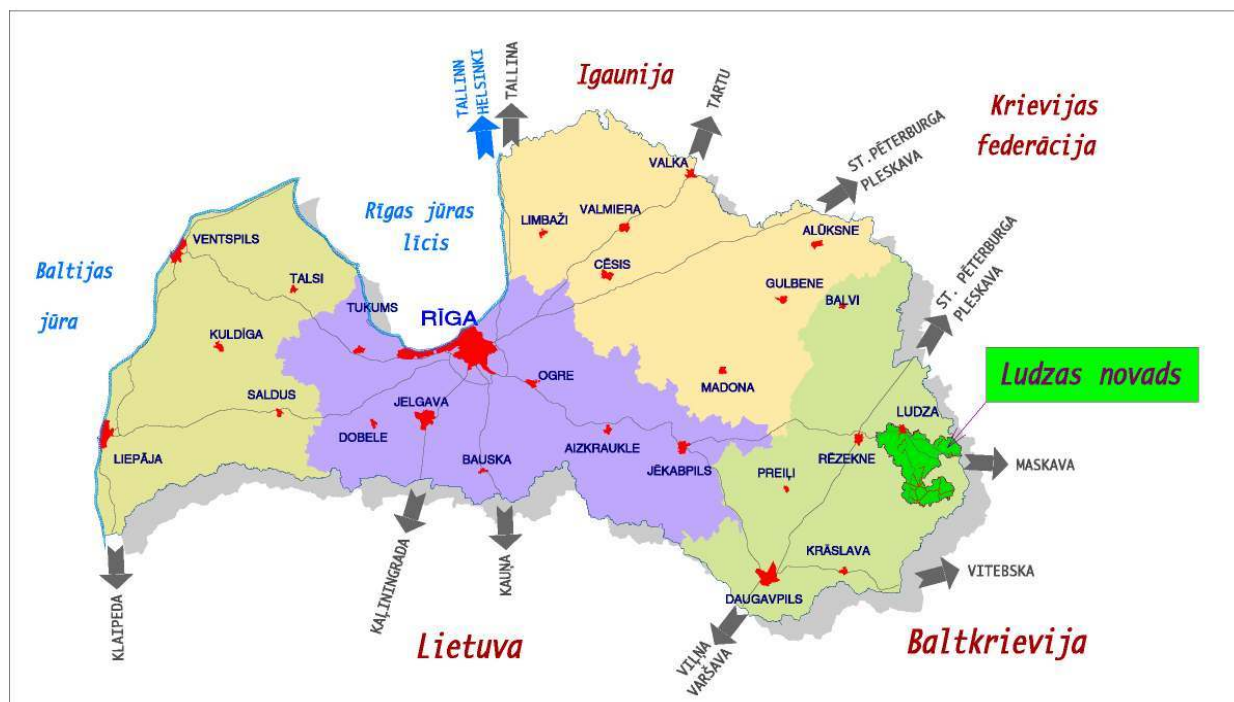
Esošā vides stāvokļa apraksts

Ludzas novada vispārīgs raksturojums

Ludzas novads ir pierobežas novads un atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Tā kopējā teritorija aizņem 966 km² (pagastu kopplatība – 955 km², pilsētas – 11 km²). 2010.gada 1.janvārī pašvaldības teritorijā dzīvoja 15 844 iedzīvotāji, vidējais iedzīvotāju blīvums – 16,4 iedzīvotāji uz km².

Novada administratīvais centrs ir Ludzas pilsēta. Tā atrodas 267 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 122 km attālumā no Daugavpils un 30 km attālumā no Rēzeknes. Ludzas novads robežojas ar bijušā Ludzas rajona Ciblas novadu un Zilupes novadu, kā arī Rēzeknes novadu, Dagdas novadu un Krievijas federāciju (14,7 km gara robeža). Šodien Ludzas novada teritoriju veido 1 pilsēta – Ludza un 9 pagastu pārvaldes – Brigu, Cīrmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu un Rundēnu.

Novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), starptautiskās automaģistrāles E22 Rīga – Maskava daļa, un dzelzceļa līnijas Rīga – Maskava.

1.att. Ludzas novada ģeogrāfiskais novietojums

Iedzīvotāji

2012.gada sākumā Ludzas novadā dzīvoja 15178 iedzīvotāji¹. Pēdējos 10 gados pastāvīgo iedzīvotāju skaits samazinājies par 2550 iedzīvotāju (14,4%). Iedzīvotāju skaits katru gadu samazinājies vidēji par 253 iedzīvotājiem (lielākais samazinājums 2011.gadā – 370 iedzīvotāji).

Vidējais iedzīvotāju blīvums novada teritorijā ir 16 cilvēki/km², kas ir mazāks rādītājs kā vidēji Latgales reģionā (23 cilvēki/km²). Izslēdzot Ludzas pilsētu (852,7 cilvēki/km²), vidējais iedzīvotāju blīvums pagastos ir 6,3 cilvēki/km². Augstāks iedzīvotāju blīvums ir Ludzas pilsētai tuvākajos pagastos – Isnaudas, Cīrmas un Pureņu. Zemākais iedzīvotāju blīvums ir no novada centra attālākajos pagastos – Rundēnu un Istras.

Apdzīvojuma struktūra

Apdzīvoto vietu izvietojumu vēsturiski veidojuši vairāki faktori: transporta infrastruktūras tīkls un ģeogrāfiskie apstākļi - lieli purvu un mežu masīvi, kā arī pierobeža. Apdzīvojuma sistēmai raksturīgs monocentrisms – mazākās apdzīvotās vietas izveidojušās radiāli gar lielākajiem autoceļiem vai to tuvumā. Būtiska nozīme ir Rēzeknes pilsētas un Zilupes pilsētu tuvumam.

Transporta infrastruktūra, tai skaitā sabiedriskais transports, ir galvenais priekšnoteikums teritorijas sasniedzamībai. No Ludzas līdz Rīgai ir 267 km, līdz Daugavpilij – 122 km, līdz Rēzeknei 30 km. Novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes multimodāls transporta koridors – valsts galvenie autoceļš A12 un dzelzceļa līnija *Rīga – Maskava*. Ludzas pilsētu un lielākos ciemus savieno reģionālās un vietējās nozīmes ceļu tīkls. Visas Ludzas novada apdzīvotās vietas ir sasniedzamas pa autoceļiem, taču ceļu sliktais tehniskais stāvoklis daudzviet palielina reālo sasniedzamības laiku un attālumu. Izdevīgākā pozīcijā ir apdzīvotās vietas, kas atrodas valsts galvenā un valsts reģionālo autoceļu tuvumā, salīdzinoši vissliktākā situācija ir pierobežā, kur ceļu tīkls ir rets un ceļu kvalitāte neapmierinoša.

Novada ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā uzbūve

Ģeoloģiskās uzbūves pamatīpašības Ludzas novadā nosaka divi platformām raksturīgi elementi: kristāliskais pamatklintājs un nogulumiežu sega. Pamatklintājs radies pirms 1,5 – 2,0 miljardiem gadu un to veido intensīvi metamorfizēti (dažāda sastāva gneisi, migmatīti, kristāliskie slānekļi) un intruzīvi (granīti) ieži, kuru virsma rajona teritorijā ieguļ 830 – 940 m dziļumā. Otru, jaunāko elementu – nogulumiežu segu pārsvarā veido ķīmiskās izgulsnēšanās un klasiskie (drupu) veidojumi.

¹ Pilsotības un migrācijas lietu pārvalde, 01.02.2012.

Pēc Latvijas teritorijas tektoniskās rajonēšanas datiem Ludzas novads un tā tuvākā apkaime iekļaujas t.s. Daugavpils monoklinālē, kura raksturojas kā kristāliskā pamatklintāja un pirmskvartāra perioda nogulumu lēzenu iegrimi ziemeļrietumu virzienā. Nogulumiežu segā Latvijas teritorijā, tāpat kā visā Austrumeiropā, pieņemts izdalīt 4 struktūrstāvus, kuriem doti sekojoši nosaukumi: Baikāla, Kaledonijas, Hercīnijas un Alpu struktūrstāvs. Novada teritorijā pilns nogulumiežu segas griezumš atsegts tikai vienā dziļurbumā – Lielā Ludzas ezera austrumu krastā.

Kvartāra nogulumi: Latgales augstienē apzināti četrus apledojumus un trīs starpleduslaikmetu veidojumi. Ludzas novada teritorijā konstatēti tikai divi pēdējie (Kurzemes un Latvijas) apledojumi un pēdējā (Felicianovas) starpleduslaikmeta nogulumi. Vecākā – Kurzemes apledojuma nogulumi sastopami tikai Latgales augstienes robežās. Kurzemes apledojuma un Felicianovas starpleduslaikmeta nogulumi veido kvartāra segas apakšējo slāņkopu un zemes virspusē nekur neatsedzas. Vislielākā nozīme kvartāra segas un mūsdienas reljefa veidošanā ir pēdējam – Latvijas apledojumam, kura nogulumi zemes virspusē atsedzas gandrīz visā novada teritorijā. Kopā ar pēdleduslaikmeta ezeru, upju un purvu nogulumiem tie veido kvartāra nogulumu segu zemienēs, bet Latgales augstienē šīs segas augšējo slāņkopu.

Glacigēnie nogulumi: (morēna) sastopami visa novada teritorijā. Vietām to pārklāj fluvioglaciālie, limnoglaciālie un pēdleduslaikmeta nogulumi. Morēna sastāv no nešķīrota sarkanbrūna, brūna, pelēkbrūna smilšmāla vai mālsmilts ar grants, oļu un dažāda lieluma laukakmeņu piemaisījumu. Morēnas biezums līdzenumos parasti nepārsniedz 5 – 10 m, bet Latgales augstienē tas krasi pieaug un vietām sasniedz pat 40 – 50 m. Fluvioglaciālie nogulumi: - dažādgraudaina, pārsvarā smalka un vidēji graudaina smilts ar mainīgu grants, oļu piejaukumu. Nogulumu slāņkopā sastopama arī grants vai rupjgraudainas smilts, retāk aleirītu starpslāņus un lēcas, vietām pat atsevišķus laukakmeņus. Nogulumu biezums parasti nepārsniedz 10 – 20 m, retos gadījumos pieaugot līdz 40 – 60 m.

Limnoglaciālie nogulumi: smalkgraudaina vai putekļaina smilts, aleirīti un māli aizņem ievērojamas platības novada ziemeļos un austrumos. Tos sastop arī Latgales augstienes augstākajā daļā, kur tie pārklāj 10 paugurus. Biezums parasti nepārsniedz 2 – 5 m. Pēdleduslaikmetā (halocēnā) izveidojušies aluviālie, ezeru un purvu nogulumi. Aluviālie (upju) nogulumi aizņem upju gultnes, terases, palienes un arī vecupes. Veido dažāda 10 smilts ar granti un oļiem, vietām smalkgraudaina un aleirītiska smilts. Sastop arī aleirītu un kūdras starpslāņus. Alūvijas biezums parasti nepārsniedz 1 – 2 m.

Ezeru nogulumi: sastopami ezerdobēs un to šaurajās ezeru terasēs, nereti arī purvu pamatnē zem dažāda biezuma kūdras kārtas. Ezeru terases un palieni, kā arī seklus piekrastes iecirkņus veido dažādgraudaina un smalkgraudaina smilts, bet lielos ezeros (Cirma u.c.) grants – smilts materiāls ar oļiem. Vietām ezeru piekrastes joslā, īpaši līčos (tagad nereti aizaugušos) līdz 5 – 6 m dziļumam sastop plānas saldūdens kaļķieža iegulas, kuru biezums reizēm sasniedz vairāk nekā 3 m.

Purvu nogulumi: ir plaši izplatīti visā novada teritorijā. Lieli purvi raksturīgi novada ziemeļu daļai, kamēr pārējā teritorijā dominē nelielas kūdras iegulas. Purvu nogulumu biezums svārstās no dažiem metriem līdz 8,5 m.

Ludzas novada teritorijā ir izplatīti vairāki mūsdienu ģeoloģiskie procesi. Tie ir pārpurvošanās, erozija pauguru nogāzēs un upju ģeoloģiskā darbība.

Pārpurvošanās procesu izpausmes vērojamas noslēgtos reljefa pazeminājumos, kur zemes virspusē atsedzas ūdens vāji caurlaidīgi nogulumi. Tādēļ šajos iecirkņos ūdens notece ir apgrūtināta vai nenotek vispār. Pārpurvošanās procesi noris ļoti lēni un to darbība vērojama arī mūsdienās. Šie procesi aktīvi norit ezeru krastos, tie pamazām aizaug. Ezeru aizaugšana saistīta arī ar intensīvu sapropeļa uzkrāšanos un ezeru ieplaku aizpildīšanos.

Erozija pauguru nogāzēs Latgales augstienes stāvo pauguru nogāzēs, kas nav nostiprinātas ar augu segu, pavasaros sniega kušanas un, dažkārt, arī intensīvu nokrišņu laikā ir vērojami noskalošanās procesi, kā rezultātā tiek erodēta augsne. Šo procesu izplatībai labvēlīgākie apstākļi ir Rāznavas pauguraines daļā (DA no Pildas un Nirzas ezeriem). Lai ierobežotu augsnes eroziju, jāievēro augsnes apstrādes noteikumi.

Upju ģeoloģiskā darbība norisinās upju ielejās un gultnēs. Vietās, kur upju gultnes meandrē, vērojami t.s. gultnes procesi. To darbības rezultātā notricinās irdenā materiāla, kas veido palienes, noskalošana un pārvietošana. Noārdītais materiāls akumulējas kādā citā upes ielejas daļā. Šis process izpaužas kā krastu noārdīšana (sānu erozija), turklāt minētais process norisinās visai intensīvi. Ludzas novadā procesi, kas saistīti ar upju ģeoloģisko darbību, vislabāk redzami lielāko novada upju – Ludzas, Pildas un Istras ielejās.

Novada reljefs

Ludzas novada reljefs ir ļoti daudzveidīgs. Lielākā daļa tā teritorijas ietilpst Latgales augstienes Rāznavas paugurainē un Dagdas paugurainē (Istras pagasta teritorija), kā arī Rēzeknes pazeminājumā (Cirmas un Isnaudas pagastu teritorija). Novada ziemeļaustrumu daļa ietilpst Mudavas (Veļikajas) zemienes Zilupes līdzenumā (Brīgu pagasta teritorija).

Latgales augstienes daļā reljefs ir izteikti viļņains. Rāznavas pauguraines rietumu daļā atrodas novada augstākā vieta ar vidēji augstu un augstu pauguru reljefu. Daži pauguri paceļas vairāk nekā 200 m v.j.l., bet to relatīvais augstums sasniedz 25-30 m. Pārējā Latgales augstienes daļā pārsvarā ir vidēji augstu un sīkpauguru reljefs ar atsevišķiem plašiem paugurmasīviem.

Rēzeknes pazeminājumā izceļas garās, līdz 20-25 m augstās Ludzas – Ciblas un Cirmas – Čodorānu grēdas.

Zilupes līdzenumam raksturīgi lēzeni viļņots, vietām plakans līdzenums. Tā virsmu nedaudz saposmo līdz 5-15 m augsti izlocīti vaļņi, atsevišķi paugurmasīvi un grēdas, kuru augstums pārsniedz 20 m. Zilupes līdzenums ir viens no purvainākajiem dabas apvidiem Latvijā. Plašus reljefa pazeminājumus šeit aizņem purvi (līdz 30% no apvidus teritorijas). Lielākais ir

Rovu purvs – platība 221 ha. Apvidus ziemeļu daļā dominē augstie purvi, dienvidos – zemie purvi, kas radušies aizaugot ezeriem un pārpurvojoties plašajām, vāji drenētajām ieplakām vai ūdensšķirtnēm.

Novada augsnes un ainavas

Ludzas novada teritorijā vērojama liela augšņu dažādība. Zilupes līdzenuma lielākajā daļā ir nelabvēlīgi virszemes noteces apstākļi, tāpēc izplatītas velēnu glejaugšnes un velēnpodzolētās glejaugšnes, ko nomaina purva kūdraugšnes ar zemā purva kūdraugšnes pārsvaru. Līdzenuma ziemeļu daļā uz smilšainajiem nogulumiem reljefa pacēlumos ir tipiskās podzolaugšnes.

Rēzeknes pazeminājuma un Rāznavas pauguraines daļa ietilpst Austrumlatvijas pauguraino augšņu rajonā, kur augsnes sega veido sarežģītu kompleksu. Galvenokārt izplatītas erodētās, vidēji un vāji podzolētās velēnu augsnes. Zemākajās vietās tās nomaina velēnpodzolētās klejotās augsnes, glejaugšnes un purvu augsnes. Pauguru virsotnēs sastopamas arī velēnu karbonātaugšnes.

Ludzas novadā ir vērojama liela ainavu daudzveidība. To nosaka teritorijas ģeogrāfiskais novietojums starp Latgales augstieni un Mudavas zemieni un teritorijas vēsturiskā attīstība. Novadā ir septiņi ainavapvidi – grēdaines, pauguraines, lēzenpauguraines un mežpurvaines, kas veido ļoti daudzveidīgu kopējo ainavu.

Galvenie ainavu veidojošie elementi ir reljefs, mežu masīvi, lauksaimniecībā izmantojamā zeme, ezeri (Cirmas ezers, Pildas ezers, Nirzas ezers u.c.), upes (Ludza, Pilda, Istra u.c.), apdzīvotās vietas (Ludzas pilsēta, ciemi, viensētas), kultūrvēsturiskie un dabas aizsardzības objekti.

Novadā sastopamie derīgie izrakteņi

Ludzas novada teritorijā ir atklātas daudzas derīgo izrakteņu iegulas un izpētīts liels skaits dažādu atradņu – saldūdens kaļķis, smiltis, smilts – grants, māls, kūdra, sapropelis. Vairākām no tām ir svarīga saimnieciskā nozīme, kā arī dažām atradnēm perspektīvā varētu būt svarīga loma novada saimnieciskajā attīstībā. Tomēr jāatzīmē, ka neviena no novada teritorijā izpētītajām atradnēm nav iekļauta valsts nozīmes derīgo izrakteņu sarakstā.

Saskaņā ar Valsts ģeoloģijas dienesta datiem, no minētajiem derīgajiem izrakteņiem Ludzas novadā pašlaik derīgo izrakteņu ieguve notiek tikai smilts un smilts-grants 11 atradnēs Brīgu, Istras, Pildas un Rundēnu pagastos.

Lielākā no smilts – grants iegulām ir Vecslabadas atradne, kura atrodas Istras pagastā un aizņem 182 ha lielu platību. Derīgā slāņa biezums atradnē mainās no 2,7 m līdz 16,8 m. Grants – smilts maisījuma krājumi atradnē noteikti: A kategorija – 5,19 milj.m³, N kategorija – 3,41

milj.m³, bet N kategorijas smilts krājumi – 13,44 milj.m³. No pārējām grants un smilts atradnēm, kurās krājumu apjoms pārsniedz 1 milj.m³, par nozīmīgām var uzskatīt Cirma (10,57 milj.m³) un Rundēni (5,12 milj.m³). Grants – smilts materiāls izmantojams kā pildviela betonā un ceļu būvēs, bet smilts frakcija – arī silikātķieģeļu ražošanai.

Novada dienvidu daļā ģeoloģiskās kartēšanas darbu gaitā savulaik konstatēts samērā plašs ķieģeļu un drenu cauruļu ražošanai derīgu māli prognožu lauks, kurš piemērots jaunu māla atradņu meklēšanai. Kā perspektīvas vietas atsevišķu nelielu atradņu atklāšanai var uzskatīt tikai plakanvirsmas paugurus Nirzas, Pildas un Ņukšu pagasta teritorijā.

Ludzas novada teritorijā 39 ezeros, kā arī vairākos purvos zem kūdras slāņa ir konstatētas sapropeļa atradnes. Derīgais izraktenis atkarībā no to īpašībām ir piemērots gan augsnes mēslošanai, gan dziedniecības dūņām, gan lopbarības piedevām. Nogulumu augstākā kvalitāte ir Cucurku, Dolgoje un Ubeļu ezeros, savukārt lielākie krājumi ir noteikti Plusonā. Sapropeļa ieguve uzskatāma par perspektīvu un ir atbalstāma aktivitāte no ezeru atvесеļošanas viedokļa, mazinot to aizaugšanas procesus. Pēc sapropeļa izņemšanas ezeros var ielaist vērtīgu zivju mazuļus un labāk izmantot tos rekreācijai.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Ludzas novadā ir daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 4950,32 ha jeb 5,18% no novada teritorijas. Novada īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti ir:

- ✓ Rāznas nacionālais parks;
- ✓ Dabas parks Istras pauguraine;
- ✓ Dabas liegums Istras ezers;
- ✓ Dabas liegums Pildas ezers;
- ✓ Mikroliegums Mežamatveju kadiķu pļavas;
- ✓ Mikroliegums Mežamatveju pļavas;
- ✓ Plusona dižakmens;
- ✓ Rundēnu Velna dobe;
- ✓ Gomeļmuižas parks;
- ✓ Runtortas parks;
- ✓ Dižkoki.

Ludzas novada administratīvajā teritorijā (Rundēnu pagastā) atrodas daļa aizsargājamās dabas teritorijas – Rāznas nacionālais parks. Rundēnu pagasta rietumu daļā atradās Ezernieku aizsargājamo ainavu apvidus, kas tika dibināts 1977. gadā. 2004. gadā tas tika pievienots Rāznas dabas parkam, kas 2007. gadā tika pārveidots par nacionālo parku.

Rāznas nacionālais parks izveidots 2007.gadā, lai saglabātu dabas vērtības, kā arī raksturīgo Latgales kultūrainavisko vidi plašā Latgales teritorijā. Parkā ir noteiktas 3

funkcionālās zonas – dabas lieguma zona, dabas parka zona un neitrālā zona. Nacionālā parka dabas vērtības koncentrētas dabas lieguma zonās, kas izveidotas, lai saglabātu īpaši aizsargājamās sugas un biotopus, kā arī aizsargātu cilvēku darbības mazpārveidotas ekosistēmas. Nacionālā parka teritorijā tādas ir astoņas: Rāznes ezera salu, Soloju ezera, Mākoņkalna, Zosnas mitraines, Harčenu purva, Lielā Liepukalna, Ežezera un Litavņiku Mēness kalendāra dabas lieguma zona. Rundēnu pagasta teritorijā iestiepjas 3109,1 hektāri no Rāznes nacionālā parka teritorijas, viss šis apgabals ir *dabas parka zona*.

Dabas teritorijas platība: 59615 ha. 14% no Rāznes nacionālā parka teritorijas aizņem eitrofi ezeri. Samērā liela pļavu daudzveidība (4 Eiropas nozīmes pļavu biotopu tipi).

Nacionālā parka teritorijā konstatēti 16 Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi, no kuriem visizplatītākie ir dabīgie eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju un nogāžu un gravu meži. Parka teritoriju raksturo liela sugu daudzveidība, konstatētas 29 aizsargājamās vaskulāro augu, 8 ķērpju un sūnu, 46 putnu, 16 zīdītājdzīvnieku, 4 zivju, 7 abinieku un 18 bezmugurkaulnieku sugas. Parka teritorijā uzsākts sarkanvēdera ugunskrupja populācijas atjaunošanas darbs.

Nacionālajā parka teritorijā nav spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Dabas teritorijai ir izstrādāti 26.06.2007. MK noteikumi Nr.447 „Rāznes nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kas nosaka:

- ✓ Rāznes nacionālā parka aizsardzības un izmantošanas kārtību;
- ✓ Nacionālajā parka apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas kārtību;
- ✓ Nacionālajā parkā esošo dabas pieminekļu – aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu un aizsargājamo koku – aizsardzības un izmantošanas kārtību.

Sadarbībā ar Latvijas dabas fondu Rāznes nacionālajā parkā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kurš nodrošina dabas ekosistēmu daudzveidību, ainavu un sugu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un teritorijas saimniecisko darbību.

Rāznes nacionālais parks ir izveidots, lai saglabātu ne tikai dabas vērtības, bet arī kultūrvēsturiskās un ainaviskās vērtības. Līdz pat mūsdienām sīkāka ainavu izpēte teritorijā nav veikta, tamdēļ 2008.gada maijā uzsākta ainavu ekoloģiskā plāna izstrāde Rāznes nacionālajam parkam. Plāna izstrādi veica SIA „Estonian, Latvian@Lithuanian Environment”.

Ainavu ekoloģiskā plāna izstrāde ir sadalīta trīs etapos, kuros galvenie sagaidāmie rezultāti ir:

- ✓ esošās ainavu struktūras izpēte,
- ✓ vēlamās ainavu struktūras definēšana, attīstības iespēju un ierobežojumu analīze,

- ✓ priekšlikumu izstrāde ainavas struktūras un tās elementu attīstībai RNP (priekšlikumi zonējumam), t.sk., priekšlikumu izstrāde RNP esošo pašvaldību teritoriju plānojumu grozījumiem.

Rāznas nacionālais parks ir arī Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīkla NATURA 2000 teritorija, kā arī iekļauta ES nozīmes putniem nozīmīgo vietu sarakstā.

Dabas parks Istras pauguraine (NATURA 2000 teritorija) – dabas parks Ludzas novada Istras pagastā, platība ir 861 hektārs, dibināts 1977. gadā. Tas ir unikāls vēsturiski ģeogrāfisks komplekss, ko veido grēdu, morēnu pauguru un masīvu reljefs. Teritorijas mežainajā daļā morēnu pauguri un to nogāzes klātas ar sausiem priežu, egļu un jauktajiem mežiem, bet ieplakās sastopami melnalkšņu staignāji un pārejas purvi, kas ir Eiropā aizsargājami biotopi.

Dabas liegums Istras ezers (NATURA 2000 teritorija) – dabas liegums Ludzas novada Istras pagastā, platība ir 316 hektāri, dibināts 1977. gadā. Tā ir nozīmīga ezera aizsardzības teritorija. Ezeru ietver skujkoku un lapkoku meži, kā arī dažādi aizsargājami pļavu biotopi. No ES Biotopu direktīvas aizsargājamiem biotopiem sastopami – dabiski eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju, melnalkšņu staignāji, jaukti platlapju meži, sugām bagātas atmatu pļavas, boreālie meži.

Dabas liegums Pildas ezers (NATURA 2000 teritorija) – dabas liegums Ludzas novada Ņukšu pagastā, tā platība ir 611 hektāri, dibināts 1977. gadā. Tā ir izcila eitrofo ezeru aizsardzības teritorija. Ezers un tā tuvākā apkārtnē ir piemērota barošanās vieta sikspārņiem, teritorijā konstatētas vairākas retas un aizsargājamās sikspārņu sugas, tostarp – dīķa naktssikspārnis. Daudzveidīga lidojošo ūdensputnu fauna.

Ludzas novada Nirzas pagastā atrodas divas mikroliegumu teritorijas: *Mežamatveju kadiķu pļavas* (aizņem 8,0 ha lielu platību) īpaši aizsargājamā biotopa aizsardzībai un *Mežamatveju pļavas* (aizņem 16,3 ha lielu platību) īpaši aizsargājamās sugas aizsardzībai.

Dabas piemineklis Plusona dižakmens – atrodas Ludzas novada Istras pagastā, tā aizņemtā platība ir 0,01 hektāri, aizsargāts no 1997. gada. Akmens ir 3 m augsts, 5,4 m garš, 4 m plats, apkārtmērs 16,7 m, tilpums 30 m³. Akmens sasniedzams tikai sausā laikā, jo apkaime pārpurvota. Slāniskis migmatizēts gneiss ar lielām kvarca un aplīta dzīslām, satur daudz almandīna kristālu.

Dabas piemineklis Rundēnu Velna dobe – atrodas Ludzas novada Rundēnu pagastā, aizņem 3,71 hektāru lielu platību, aizsargāts no 1997. gada. Unikāli pauguri ar ieliektām virsotnēm. Uzskata, ka šie pauguri ir termokarsta veidojumi, taču nav vienota uzskata par to izcelsmi. Lielākais no šiem pauguriem atrodas 3 km uz Z no Rundēniem, 300 m uz R no Zilupes ceļa, mežā – tā izmēri 150 x 90 m, relatīvais augstums 8 – 15 m, nogāžu slīpums 12 – 25 grādi. Paugura virsotnē ir ieplaka ar stāvām (25 – 30 grādi) nogāzēm, tās dibenā – daļēji krūmiem aizaudzis purvs (kūdras biezums līdz 2,5 m). Pauguru veido smilšaina grants un oļi. Mazāks līdzīgs paugurs atrodas ceļa otrā pusē, vēl daži pauguri – 2 km tālāk Zilupes virzienā.

Dendroloģiskais stādījums Gomeļmuižas parks – atrodas Ludzas novada Cirmas pagastā, platība ir 4,1 hektāri, dibināts 2001. gadā. Gomeļmuižas parkā atrodas divi dižkoki (parastais ozols, apkārtmērs 4,54 m un parastā liepa, apkārtmērs 4,27 m) un 4 aizsargājamo augu atradnes (kopā 3 sugas).

Dendroloģiskais stādījums Runtortas parks – atrodas Ludzas pilsētā, platība ir 10,1 hektārs, dibināts 2001. gadā. Runtortas parkā sastopamās introducētās koku un krūmu sugas: Eiropas lapegle, Sibīrijas ciedrupriede, rietumu tūja, ošlapu kļava, sudraskļava, kokveida karagāna, krūma karagāna, Vācijas krustābele, Tatārijas sausserdis, parastais filadelfs, kārpainais filadelfs, irbeņlapu fizokarps, baltā apse, balzampapele, Petrovskas papele, kaillapu roze, sārtilapu roze, rosa majālis, noraglapu roze, rievainā roze, trauslais vītols, sarkanais plūškoks, pīlādžlapu sorbārija, Bijāra spireja, Baltrozā spireja, baltais grimonis, strautu sniegoga, Ungārijas ceriņš, matainā ceriņš, parastais ceriņš, Amerikas liepa, vilnainā irbene, mazā kapmirte.

Ludzas novada administratīvajā teritorijā ir reģistrēti 4 dižkoki.

Novada zemes

Zemes sadalījumā pa izmantošanas veidiem Ludzas novada lauku teritorijās dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas aizņem 41 621,8 ha jeb 43% no novada kopplatības. Un meži – 35 637,5 ha jeb 37% no novada kopplatības. Vairāk kā pusi – 53% no meža platībām aizņem skuju koki un 47% lapu koku audzes. Pamatsugas ir priede, egles un bērzs.

Lielu platību novada lauku teritorijas aizņem arī ūdeņi – 5 840,1 ha jeb 6%, savukārt purvi un mitrāji aizņem 4 428,2 ha jeb 5% no novada kopplatības. Ludzas novada purvos ir nozīmīgi kūdras krājumi, taču liela daļa purvu iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – dabas liegumos un dabas parkos.

No lauksaimniecībā izmantojamām zemēm vislielāko īpatsvaru sastāda aramzeme – 30 478,5 ha jeb 73 % un ganības 334,2 ha jeb 20 %. Pārējo lauksaimniecībā izmantojamo zemi aizņem pļavas – 2 548,6 ha jeb 6% un dārzi – 261,1 ha jeb 1%.

Meži Ludzas novadā aizņem 36 133,4 ha lielu platību, kas ir 37,51 % no novada kopplatības. Vislielākās mežu platības ir Istras pagastā – 7881,7 ha, Rundēnu pagastā – 5703,5 ha, Brīgu pagastā – 5053,9 ha un Pildas pagastā – 5032,4 ha. Vairāk kā pusi jeb 53% no meža platībām aizņem skuju koki un 47% lapu koku audzes. Pamatsugas ir priede, egles un bērzs.

Ludzas novada pašvaldības īpašumā atrodas 433,7 ha zemes, no tiem 60% aizņem mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, 15,4% sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme, 9,7% lauksaimniecības zeme un 14,9% - pārējā zeme.

Lielāko platību Ludzas pilsētā aizņem lauksaimniecībā izmantojamā zeme (27%), kas pārsvarā ir mazdārziņu, kā arī pilsētas brīvās zemes teritorija. Lielu īpatsvaru sastāda viengīmenes un divgīmeņu dzīvojamie ēku apbūves teritorijas (24,9%), kā arī pilsētai piekrītošo ūdeņu platība (14,8%).

Ūdeņi un to kvalitāte

Ludzas novada teritorijas atrodas Veļikajas baseinā un daļēji Daugavas sateces baseinā. Virszemes ūdeņi, ko veido ezeri, upes, strauti un dīķi, aizņem 5 996,2 ha jeb 6,3% no kopējās novada teritorijas.

Novada hidrogrāfiskā tīkla pamatelements ir upes, kas pieder pie Veļikajas baseina upēm. Izņēmums ir Sarjanka (Rundēnu pagastā), kas pieder pie Daugavas baseina. Lielākās novada teritorijas upes ir Ludza, Zilupe, Pilda un Istra. Upju kritumi ir samērā nelieli un tās barojas galvenokārt no sniega un lietus ūdeņiem.

Ludzas novads ierindojas ezeriem bagātāko Latvijas novadu sarakstā. Novada teritorijā plešas 106 ezeri ar kopējo platību 5 230,7 ha. Lielākie Ludzas novada ezeri, kuru platība pārsniedz 100 ha, ir: Cirmas ezers, Dziļezers, Istras ezers, Plusons, Šķaunes ezers, Nirzas ezers, Pildas ezers, Dukānu ezers un Bižas ezers. 8 Ludzas novada ezeri ir iekļauti publisko ezeru sarakstā: Cirmas ezers, Čornojes ezers, Dziļezers, Istras ezers, Plusons, Nirzas ezers, Pildas ezers un Mazais Ludzas ezers. 16 Ludzas novada ezeri ir ezeri, kur zvejas tiesības pieder valstij: Apaļais Sniedziņu ezers, Audeļu ezers, Bižas ezers, Briģu ezers, Dukānu ezers, Dūnākļu ezers, Ilza ezers, Križutu ezers, Lielais Kivdalovas ezers, Lielais Kurmas ezers, Līdūkšņas ezers, Mazais Kurmas ezers, Rogaižu ezers, Šķanes ezers, Soidu ezers un Zeiļu ezers.

Saskaņā ar MK 12.03.2002. noteikumiem Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”, no prioritāro zivju ūdeņiem Daugavas baseina apgabalā Ludzas novadā ir Cirmas ezers kas ir karpveidīgais zivju ezers un Nirzas ezers, kas ir lašveidīgo zivju ezers, karpveidīgo zivju upes - Zilupes upe posmā no Pasienes līdz valsts robežai un Ludzas upe posmā no Lielā Ludzas ezera līdz valsts robežai.

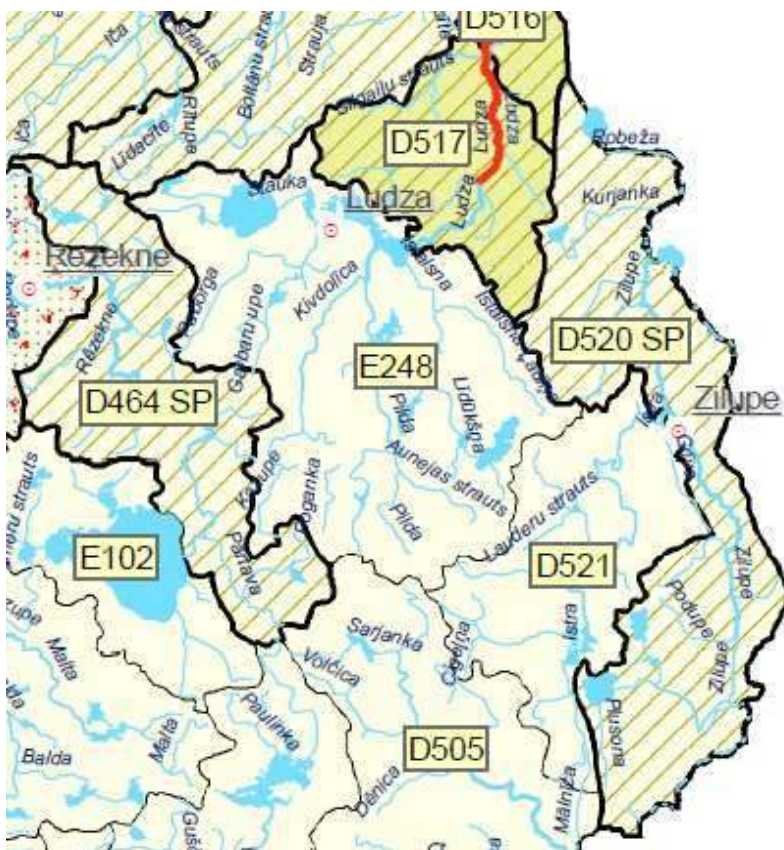
Virszemes ūdensobjektu stāvokli novērtē pēc ekoloģiskās (raksturo ūdeņu ekosistēmu veselīgumu un funkcionēšanu) un ķīmiskās kvalitātes (novērtē pēc ūdensobjektos konstatētajām ūdens videi bīstamo un prioritāro vielu, kas noteiktas normatīvajos aktos, koncentrācijām).

Ūdensobjektos Rēzekne D464 SP, Zilupe D520 SP, Sarjanka D505 (ir izdarīts pieņēmums par ūdensobjekta kvalitāti) un Istra D521 ir laba upju ekoloģiskā kvalitāte, vidēja upju ekoloģiskā kvalitāte ir ūdensobjektā Ludza D517, pastāv risks līdz 2015.gadam sasniegt labu ūdensobjekta ekoloģisko kvalitāti, savukārt ūdensobjektā Lielais Ludzas ezers E248 ir gan laba, gan vidēja, gan arī ļoti slikta ezeru ekoloģiskā kvalitāte. Ūdensobjektā E248 pastāv risks līdz 2015.gadam sasniegt sliktu (4) kvalitātes mērķi, līdz ar to šim ūdensobjektam ir noteikts termiņa izņēmums (līdz 2027.gadam), lai sasniegtu augstāku ezeru ekoloģisko kvalitāti. Ļoti slikta ezeru ekoloģiskā kvalitāte ir arī stipri pārveidotos ūdensobjektos - D464 SP un D520 SP un ūdensobjektā D521, ko ietekmē galvenokārt morfoloģiskā slodze.² Tāpat arī pastāv risks

²Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010. – 2015.gadam

augstāku ekoloģisko kvalitāti sasniegt līdz 2015.gadam ūdensobjektiem Plusona ezers E256, Bižu ezers E097 un Križutu ezers E099, arī šiem ūdensobjektiem ir noteikts termiņa izņēmums – līdz 2021.gadam, lai sasniegtu no ļoti sliktas (5) ekoloģiskās kvalitātes sliktu (4) ekoloģisko kvalitāti. Savukārt ūdensobjektiem Audzeļu ezers E259 un Dziļezers E253 kvalitātes mērķis līdz 2015.gadam ir noteikts sasniegt labu (2) kvalitāti. Nav datu par Daugavas baseina apgabala ūdensobjektu, kas atrodas Ludzas novada teritorijā, ķīmisko kvalitāti.

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē gan dabiskās slodzes (dabiskas izcelsmes vielu notecē), gan antropogēnās slodzes. Pēc piesārņojošo vielu ietekmes uz virszemes, kā arī pazemes ūdensobjektiem slodzi rada punktveida un izkliedētais piesārņojums, ko veido noteces no notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības teritorijām, ir iespējams arī pārrobežu piesārņojums no Krievijas, savukārt hidromorfoloģisku ietekmi uz ūdensobjektiem rada melioratīvās būves – Kreiču polderis, ūdensteču regulējumi, Kubulovas HES aizsprosti uz Ludzas upi. Visbūtiskākās slodzes un ietekmes uz Ludzas novada ūdensobjektiem rodas galvenokārt no morfoloģiskās slodzes (Ludzas upei, Rēzeknes upei un Zilupei) un no plūdu apdraudējumiem (Ludzas upei).

2.att. Slodzes

(izkopējums Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāna 2010. – 2015.gadam)

- Plūdu apdraudējums
- Būtiska punktveida piesārņojuma slodze
- Būtiska izkliedētā piesārņojuma slodze
- Būtiska morfoloģiskā ietekme
- Būtiski ietekmēts ūdensobjekts

Būtiska slodze no novadā esošām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām emitētām piesārņojošām vielām uz ūdensobjektiem neveidojas, novada ūdensobjektu kvalitāti neietekmē un būtisku slodzi nerada arī izkliedētā piesārņojuma slodze no mežsaimniecības, lauksaimniecības un iedzīvotājiem, kuru māsaimniecībām nav nodrošināts pieslēgums centralizētai kanalizācijas sistēmai.

Atsevišķām novada apdzīvoto vietu (pilsētas NAI – Isnaudas upē, kas pēc ~ 400m ietek Lielā Ludzas ezerā, Nirzas ciema NAI – Nirzas ezerā, Raipoles NAI – Nirzas ezerā un Ņukšu ciema NAI – Ludzas upē) notekūdeņu attīrīšanas iekārtu attīrīto notekūdeņu izplūdes vietas ir virszemes ūdensobjektos, kas noteikti arī kā prioritārie zivju ūdeņi. Lai novērstu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu ietekmi uz virszemes ūdensobjektu kvalitāti pašvaldības uzņēmums, kas nodarbojas ar ūdenssaimniecību, veic virszemes ūdens testēšanu augšpus un lejpus notekūdeņu izplūdes vietām.

Daugavas baseina apsaimniekošanas plānā izvirzīto vides kvalitātes mērķu sasniegšanai tiek paredzēta pasākumu programma, kurā tiek iekļauti pamata pasākumi un papildus pasākumi, kurus veicot un ievērojot, tiks uzlabots ūdens vides stāvoklis ūdensobjektos, kas atrodas arī Ludzas novadā.

Nozīmīgākais ūdensapgādē izmantojamais ūdens horizonts Ludzas novada teritorijā ir *Pļaviņu – Daugavas* ūdens horizonts, kas nodrošina vairāk nekā 99% no kopējā pazemes ūdens ieguves apjoma. Citiem ūdens horizontiem ūdensapgādē ir neliela nozīme. Ūdensapgādei izmantojamais ūdens horizontos un kompleksos dominē hidroģēnkarbonātu kalcija – magnija tipa ūdeņi ar mineralizāciju 0,2 – 0,3 g/l. Kopumā ūdens atbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām, problēmas rada Latvijai raksturīgās augstās dzelzs koncentrācijas (0,5 līdz 4 mg/l, atsevišķos gadījumos tas sasniedz 6 mg/l). Tādēļ gandrīz visās ūdensgūtnēs ir nepieciešama ūdens atdzelzošana.

Gruntsūdeņu un artēzisko ūdeņu ķīmisko sastāvu, galvenokārt, nosaka iežu un infiltrācijas ūdeņu ķīmiskais sastāvs. Gruntsūdeņiem ir vietēja nozīme ūdensapgādē. Tie parasti var nodrošināt tikai nelielas individuālas vajadzības ar neliela izmēra grodu aku palīdzību, kurās nepieciešamais ūdens daudzums uzkrājas pakāpeniski. Gruntsūdeņu kvalitāte ir mainīga gan teritorijā, gan laikā. Bieži to kvalitāte neatbilst dzeramā ūdens prasībām paaugstinātās organisko skābju koncentrācijas dēļ, kas piedod ūdenim dzeltenu nokrāsu. Sliktākas kvalitātes gruntsūdeņi sastopamai purvainās vietās.

Ludzas pilsētas pazemes ūdens krājumiem ir veikti aprēķini pazemes ūdeņu ekspluatācijas krājumiem. Pazemes ūdeņu ekspluatācijas krājumi ir aprēķināti *Pļaviņu – Daugavas* ūdens horizontam un tie sastāda 8,2 tūkst. m³/dnn, tādējādi pilsētai ir liela dzeramo pazemes ūdens rezerve. Novada pazemes ūdens krājumi ietilpst Daugavas baseina apgabala teritorijā, kas ir labi nodrošināta ar dzeramo pazemes ūdens un pazemes ūdens kvantitātes problēmas novadā nepastāv.

Ekspluatējamo artēzisko urbumu dziļums svārstās no 15 m līdz 100 m, Ludzas pilsētas rezerves urbuma dziļums – 165 m. Novadā esošie artēziskie urbumi galvenokārt ir pašvaldības pārziņā, daļa urbumu ir uzņēmumu, individuālo lietotāju pārziņā un ir arī vairāki urbumi, kuri netiek apsaimniekoti.

Ludzas novada teritorijā uz šo brīdi nav izveidotas publiskās peldvietas.

Peldvietu ūdens kvalitāte tiek novērtēta gan laboratoriski (pēc mikrobioloģiskajiem parametriem), gan vizuāli, īpašu uzmanību pievēršot ūdens krāsai, peldošiem u.c. atkritumiem ūdenī, naftas produktu noplūdei, fitoplanktona aļģu savairošanās (ūdens ziedēšanai). Peldvietu ūdens kvalitātes monitoringu veic Veselības inspekcija. Ludzas novada ūdensobjekti nav iekļauti Veselības inspekcijas oficiāli novēroto peldvietu sarakstā, kas apstiprinātas ar 2012.gada 10.janvāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.38 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” 2.pielikumu. Pašvaldība sadarbībā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra” Vides laboratoriju peldsezonas laikā regulāri veic ūdens kvalitātes pārbaudi peldvietā „Zaldātiņu Radziņš” pie Mazā Ludzas ezera pilsētas teritorijā, analīžu rezultāti atbilst normatīviem.

Gaisa kvalitāte

Gaisa kvalitāti Ludzas novadā ietekmē stacionārie un mobilie gaisa piesārņojuma avoti, kā arī gaisa piesārņojuma potenciālie avoti ārpus novada teritorijas. Galvenie mobilie gaisa piesārņojuma avoti ir autotransports un dzelzceļš (lokomotīves), kuru kustības rezultātā atmosfērā emitē piesārņojošās vielas – slāpekļa un oglekļa oksīdi, kā arī cietās daļiņas. Ludzas novada teritoriju šķērso autotransporta un dzelzceļa koridori, kuri savieno Eiropas Savienību ar Krievijas Federāciju un pēdējos gados palielina gaisa piesārņojumu. Izmeši no mobilajiem avotiem tiek kontrolēti periodiski (uz ceļiem un uzņēmumos sadarbībā ar CSDD autotransporta tehnisko apskašu laikā) un iegūti aprēķinu ceļā.

Ludzas novadā pašlaik tiek normēti un uzskaitīti stacionārie izmešu avoti, taču netiek aplūkoti decentralizētie siltumapgādes objekti: privātmāju katlumājas vai vienkārši apkures katli, kokapstrādes cehu emisiju daudzums, kā arī izmeši, kas radušies lauksaimniecībā no lopkopības, minerālmēslu un pesticīdu lietošanas. Valsts statistikā un LVĢMC Valsts statistikas pārskatā „Nr.2-GAISS” apkopoti dati par lielākajiem stacionārajiem emisiju avotiem, taču reālais gaisa piesārņojuma līmenis paliek nezināms.

Ludzas novadā nav tādu teritoriju, kuras būtiski ietekmētu atmosfēras gaisa kvalitāti. Sakarā ar to, ka Ludzas novadā nav attīstītas rūpniecības, galvenie gaisa piesārņotāji ir katlumājas. Novada lielākie piesārņotāji un līdz ar to arī kurināmā izmantotāji atrodas Ludzas pilsētā. Visjaudīgākā ir SIA „Ludzas Bio Enerģija” katlu māja – atrodas Ludzas pilsētas teritorijā.

Ņemot vērā turpmāko paredzamo energoresursu sadārdzināšanos, daudzviet novadā centralizētajās siltumapgādes sistēmās būs jāveic rekonstrukcija un citi pasākumi enerģijas efektīvākai izmantošanai.

Atkritumu apsaimniekošana novadā

Latvijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas galvenās problēmas ir atkritumu izgāztuvju liels skaits un to ietekme uz vidi. Atkritumu izbēršana neatļautās vietās rada pazemes un virszemes ūdens piesārņojumu, kā arī augsnes un ainavas degradāciju.

Īstenojot Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006. – 2012.gadam, ir slēgtas visas Ludzas novadā esošās sadzīves atkritumu izgāztuves un veikti rekultivācijas darbi – izgāztuves virsma ir nosepta ar pietiekoši biezu grunts slāni, un apkārtnē ir labiekārtota. Rekultivācijas rezultātā problemātiskajās teritorijās iegūta sakopta ainava un turpmākai izmantošanai sagatavoti zemes gabali.

Visi sadzīves atkritumi tiek deponēti Austrumlatgales reģiona atkritumu poligonā „Križevnieki”, kas atrodas Ozalaines pagastā, Rēzeknes novadā. Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju Ludzas novadā nav.

Ludzas pilsētā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā šobrīd ir iesaistīti ap 89% iedzīvotāju, bet lauku teritorijās tikai 48,8%.

Ar nešķirotu un šķirotu sadzīves atkritumu savākšanu nodarbojas pašvaldības un specializētie atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi. Atkritumus Ludzas pilsētā, Ludzas novada ciemos un atsevišķās vietās pārējā novada teritorijā savāc ar konteinermetodi. Ar nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanu nodarbojas:

- 1) pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”;
- 2) SIA „L&T Hoetika”;
- 3) AS „LATVIJAS AUTOCEĻU UZTURĒTĀJS”;
- 4) SIA „Mišele V”;
- 5) SIA „Atita”.

Ar šķirotu sadzīves atkritumu savākšanu nodarbojas :

- 1) pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs” (kurtuvju pelni, nolietotas riepas, papīrs un kartons, stikls, plastmasa, metāli);
- 2) SIA „BARKS” (metāli);
- 3) SIA „ECHO” (papīrs un kartons, plastmasa).

Ludzas pilsētā ir sakārtota un uzlabota atkritumu savākšanas un šķirošanas sistēma. Dalītai atkritumu vākšanai pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs” sadarbībā ar „Latvijas Zaļo punktu” vairākos pilsētas rajonos ir uzstādījis 24 dzeltenās krāsas konteinerus neliela izmēra sadzīves atkritumus šķirošanai. Konteineros iespējams izmest visu veidu izlietoto iepakojumu – stikla pudeles un burkas, plastmasas pudeles un kanniņas, metāla bundžas un kārbas, papīra un kartona kastes.

Šķirojot izlietoto iepakojumu no citiem sadzīves atkritumiem, tiks samazināts atkritumu poligonā noglabājamo atkritumu daudzums, kas no gada uz gadu pieaug. Līdz ar to arī

iedzīvotājiem samaksa par atkritumu izvešanu tuvākā nākotnē nepalielināsies tik strauji. Tāpēc uzņēmēji no savas puses ierosina – ja iedzīvotāji tiek aicināti šķirot, tad jāsolā arī mazāka samaksa par atkritumu izvešanu vai no samaksas jāatbrīvo vispār. Savukārt izlietoto iepakojumu varēs izmantot otrreiz. 2010. gadā SIA „Ludzas apsaimniekotājs” nodeva atkārtotai pārstrādei 90 tonnas papīra un kartona, 28 tonnas stikla un 4 tonnas plēves. Īstermiņa perspektīvā visiem pagastiem plānots sakārtot atkritumu šķirošanu un ar atkritumu dalītās vākšanas punktiem nodrošināt vismaz vienu šādu punktu visos ciemos ar vairāk nekā 200 iedzīvotājiem. Ludzas pilsētas iedzīvotājiem ir iespēja nodot liela izmēra, metāla, stikla, papīra, koksnes un tekstila atkritumus pilsētas teritorijā. Ar atkritumu konteineriem ir nodrošinātas tūrisma un atpūtas vietas, kapsētas, valsts pierobežas zona, kur veidojas intensīvas tranzīta autotransporta rindas pie robežkontroles punktiem.

Ludzas pilsētā jau ir izveidoti trīs laukumi šķirotu atkritumu savākšanai: Rūpniecības ielā 2a un Kr. Barona ielā 49, Ludzā, Kreičos, Isnaudas pagastā. Atkritumu šķirošanas centrs atrodas Rūpniecības ielā 2a, Ludzā. Kreičos, Isnaudas pagastā plānots izveidot kompostēšanas laukumu bioloģisko atkritumu kompostēšanai.

Ludzas novada teritorijā ir aizliegts apglabāt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktus. Ir jāslēdz līgums ar firmām, kam ir licence ar to nodarboties. SIA „Eko Vide” ir tiesīga veikt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu pārstrādi, SIA „Reneta” ir tiesīga veikt dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu savākšanu, transportēšanu un iznīcināšanu. SIA “Bīstamo atkritumu serviss” veic bīstamas vielas saturoša augsnes savākšanu, transportēšanu un iznīcināšanu.

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmā ir iekļauti arī novada lauku viensētu iedzīvotāji, noslēdzot līgumu par atkritumu apsaimniekošanu.

Kā bīstamie atkritumi uzņēmumiem galvenokārt rodas: svina akumulatori, eļļu atkritumi (eļļas filtri, atstrādātā eļļa, ar naftas produktiem piesārņota augsne u.c.), luminiscentās lampas, medicīnas atkritumi, galvanisko procesu atlikumi, krāsu atlikumi u.c.

Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA) veido sadzīves elektriskās un elektroniskās iekārtas (tosteri, plītiņas, ledusskapji, radio un TV aparāti, datori, utt.). Latvijā ar EEIA savākšanu nodarbojas A/S “BAO”, SIA „Hrona” un pašvaldības SIA “Ludzas apsaimniekotājs”.

Arī nolietotie transporta līdzekļi ir īpašs atkritumu veids, kuru apsaimniekošanu saskaņā ar „Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likumu” ir jānodrošina transportlīdzekļu īpašniekam, kuram jebkurš tā īpašumā esošs nolietots transportlīdzeklis ir jānodod apstrādes uzņēmumam, kurš darbojas saskaņā ar reģionālās vides pārvaldes izsniegtās atļaujas nosacījumiem.

Lietoto bateriju un akumulatoru savākšana ir nesen uzsākta, tos pieņem pārstrādei vairāki uzņēmumi, t. Sk. Pašvaldības SIA “Ludzas apsaimniekotājs” un SIA „BARKS M”. Dažādos uzņēmumos, tirdzniecības centros ir uzstādīti konteineri, kur var nodot izlietotās baterijas.

Lielo celtniecības organizāciju būvniecības atkritumi nonāk atkritumu izgāztuvē, izmantojot atkritumu apsaimniekošanas organizāciju rīcībā esošos lielos 7m³ konteinerus.

Specifiskie medicīnas atkritumi rodas feldšeru punktā un tie ir gan vienreizējās lietošanas šļirces, gan pārsienamais materiāls, gan medikamenti, kuriem beidzies derīguma termiņš u.c. Arī šo atkritumu apsaimniekošanai ir īpašas prasības un to nokļūšana sadzīves atkritumu izgāztuvēs ir jāierobežo.

Ludzas novadā ir bīstamo atkritumu savākšanas punkts, kas atrodas Kreičos, Isnaudas pagastā, ko apsaimnieko pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”.

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

Ludzas novadā saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzi un reģistru par Piesārņotām un potenciāli piesārņotām teritorijām nav identificēta neviena piesārņota vieta, bet ir identificēta 61 potenciāli piesārņota vieta, kas apkopotas tabulā. Tabulā nav iekļautas 6 slēgtās un rekultivētās atkritumu izgāztuves.

Nr.p.k.	Reģistrācijas Nr.	Vietas nosaukums	Kopējais aktīvā laika periods (gadi)	Darbības veids
<i>Nirzas pag.</i>				
1.	68788/2928	Nirzas ferma	10-30 gadi	Liellopu ferma
2.	68788/2927	Līdeksnas ferma	10-30 gadi	Liellopu ferma
3.	68788/2926	Degvielas glabātuve Nirzā	10-30 gadi	Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība
4.	68788/2924	Mīnerālmēslu noliktava Horoševā	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
5.	68788/2923	Mīnerālmēslu noliktava Raipolē	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
<i>Ņukšu pag.</i>				
6.	68808/2931	Baravišku ferma	10-30 gadi	Liellopu ferma
7.	68808/2930	DUS Nukšos	7g. (1988-1995)	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
<i>Pildas pag.</i>				
8.	68868/2935	Mehāniskais sektors Pildā	35 gadi (1960-1995)	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
9.	68868/2934	Gajovas ķīmikāliju noliktava	33 gadi (1960-1993)	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
<i>Pureņu pag.</i>				
10.	68888/2942	Vitkupovas ķīmikāliju noliktava	23 gadi (1975-1998)	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
11.	68888/2941	Burdušku dzīvnieku	10-30 gadi	Atkritumu savākšana un

Ludzas novada vides aizsardzības programma un rīcības plāns, 2012

		kapsēta		apstrāde
12.	68888/2940	Železnieku mehāniskais sektors	33 gadi (1960-1993)	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
13.	68888/2939	Auzeņu mehāniskais sektors	33 gadi (1960-1993)	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
14.	68888/2938	Strupmu fermas	30 gadi (1960-1990)	Liellopu ferma
15.	68888/2937	Stoponu cūku ferma	30 gadi (1960-1990)	Cūku audzēšana
Ludza				
16.	68015/4503	SIA „Ludzas Koks”	-	Kokapstrādes iekārtas
17.	68015/2896	Stacija "Ludza"	30-50g.	Dzelzceļa transports
18.	68015/2895	VAS "Latgales ceļi"	10-30 gadi	Automaģistrāļu, ceļu, lidlauku un sporta būvju būvniecība
19.	68015/2894	SIA "Agroķīmija"	30-50g.	Lauksaimniecības izejvielu un dzīvju lopu vairumtirdzniecība
20.	68015/2893	SIA "AVIN" DUS	<10g.	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
21.	68015/2892	SIA "PASSIM" DUS	<10g.	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
22.	68015/2891	Ludzas rajona sporta skolas katlu māja	10-30 gadi	Tvaika un karstā ūdens piegāde
23.	68015/2890	SIA "Ludzas Bioenerģija"	<10g.	Tvaika un karstā ūdens piegāde
24.	68015/2889	SIA "Vels" autoserviss	<10g.	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
25.	68015/2888	Ludzas autotransporta uzņēmums	30-50g.	Kravu transports ar automobiļiem
Brīgu pag.				
26.	68468/2966	Degvielas glabātuve Opuļos	25 gadi (1968-1993)	Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība
27.	68468/2965	Brīgu mehāniskās darbnīcas	33 gadi (kopš 1971.g.)	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
28.	68468/2964	Liellopu ferma Jučovā	44 gadi (1960-2004)	Liellopu audzēšana, piena lopkopība
29.	68468/2963	Degvielas glabātuve Jučovā	25 gadi (1968-1993)	Cietā, šķidrā un gāzveida kurināmā un līdzīgu produktu vairumtirdzniecība
30.	68468/2962	Pesticīdu noliktava	13 gadi (1960-	Augkopība; dārzenkopība;

Ludzas novada vides aizsardzības programma un rīcības plāns, 2012

		Jučovā	1973)	dārzkopība
31.	68468/2961	Pesticīdu noliktava Zabalockos	27 gadi (1970- 1997)	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
Cirmas pag.				
32.	68508/4233	SIA Cirmas bekons	-	Ferma intensīvai cūku audzēšanai, kurā var audzēt a) vairāk nekā 2000 gaļas cūku, kuru svars pārsniedz 30 kilogramus b) vairāk nekā 750 sivēnmāšu
33.	68508/2979	Lukjanovskas cūkkopības komplekss	30-50g.	Cūku audzēšana
34.	68508/2978	Dubinovas liellopu ferma	10-30 gadi	Liellopu audzēšana, piena lopkopība
35.	68508/2977	Lukjanovskas pesticīdu noliktava	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
36.	68508/2976	Tutānu pesticīdu noliktava	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
37.	68508/2975	Dubinovas ķīmikāliju noliktava	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
38.	68508/2974	Lukjanovskas minerālmēslu noliktava	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
39.	68508/2973	Dubinovas mehāniskās darbnīcas	30-50g.	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
40.	68508/2972	Pļātovas mehāniskās darbnīcas	30-50g.	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
41.	68508/2969	DUS Pļātovā	10-30 gadi	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
Isnaudas pag.				
42.	68588/4478	ZS "Mauriņi", kokzāģētava	-	Kokapstrādes iekārtas, kuras pārstrādā vairāk nekā 3000 m ³ zāģbaļķu gadā vai saražotā produkcija pārsniedz 1000 m ³ gadā
43.	68588/4652	SIA „BOVIS”, kokogļu ražošana	-	Kokogļu ražošana
44.	68588/2992	Kravaļu ķīmikāliju noliktava	10 gadi (1985- 1995)	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
45.	68588/2991	Romandovas ķīmikāliju noliktava	22 gadi (1970- 1992)	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
46.	68588/2990	Katlu māja Martišos	17 gadi (1975- 1992)	Tvaika un karstā ūdens piegāde

Ludzas novada vides aizsardzības programma un rīcības plāns, 2012

47.	68588/2989	Remontdarbnīcas Martišos	36 gadi (kopš 1968.g.)	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
48.	68588/2988	Dzīvnieku kapsēta Maļāškos	10-30 gadi	Atkritumu savākšana un apstrāde
49.	68588/2987	Rusiņu ferma	10-30 gadi	Liellopu audzēšana, piena lopkopība
Istras pag.				
50.	68608/2998	Mehāniskais sektors Konecpolē	10-30 gadi	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
51.	68608/2997	Mehāniskais sektors Vecslabadā	30-50g.	Automobiļu tehniskā apkope un remonts
52.	68608/2996	Ķīmikāliju noliktava Beļejovā	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
53.	68608/2995	Ķīmikāliju noliktava Vecslabadā	10-30 gadi	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
54.	68608/2994	SIA "Šilki"	8 gadi (1994- 2002)	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
55.	68608/2993	SIA "Ēnički"	11 gadi (1980- 1991)	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība

Rīcības plāns

Sabiedrības informēšana, izpratnes un kompetences veidošana par vides un veselības jautājumiem ir viens no svarīgākajiem vides politikas ieviešanas jautājumiem .

Visai vides nozarei kopīgas ir sekojošas problēmas:

- 1) Vides izglītība nepietiekoši integrēta vispārizglītojošajās skolās, pirmskolas mācību iestādēs, augstskolās un pieaugušo izglītības programmās, līdz ar to nepieciešams uzlabot vides izglītības sistēmu valsts un pašvaldību līmenī. Savukārt politiķiem, pašvaldību speciālistiem un valsts un NVO darbiniekiem nepieciešama jaunākā informācija par vides nozares aktualitātēm.
- 2) Iedzīvotāju dzīvesveids un ieradumi vairumā gadījumu nav videi draudzīgi (atkritumu apsaimniekošana, ūdens un notekūdeņu apsaimniekošana, zaļais iepirkums, mežu un apstādījumu apsaimniekošana). Iedzīvotāji jāmotivē mainīt savus paradumus.
- 3) Neapmierinoša ir informācijas apmaiņa starp valsts, pašvaldības un NVO sektoru vides jomā.

Problēmas un risinājumi **ūdens apsaimniekošanā**:

- 1) Pakāpeniski apzināt un samazināt ūdens zudumus centralizētajās ūdensapgādes sistēmās;
- 2) Regulāri informēt sabiedrību par dzeramā ūdens kvalitāti pilsētā un ciemos;
- 3) Novērst pazemes ūdens piesārņojuma draudus, risinot neizmantoto pazemes ūdens urbumu apsaimniekošanas jautājumu;
- 4) Uzlabot esošo kanalizācijas tīklu tehnisko stāvokli un rekonstruēt notekūdeņu attīrīšanas iekārtas;
- 5) Veikt lokālo attīrīšanas iekārtu darbības kontroli;
- 6) Uzturēt kārtībā meliorācijas sistēmas.

Problēmas un risinājumi **gaisa kvalitātes** nepasliktināšanai:

- 1) Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu siltumtrasēs un ēkās;
- 2) Veicināt autonomo kurināšanas iekārtu pāreju uz alternatīvo kurināmo.

Problēmas un risinājumi **atkritumu apsaimniekošanā**:

- 1) Veicināt atkritumu šķirošanu;
- 2) Ieviest pilnīgu dalītu atkritumu vākšanas sistēmu Ludzas pilsētā;
- 3) Veidot iedzīvotājiem un uzņēmējiem izpratni par atkritumiem kā resursu;

- 4) Veicināt būvgružu un lielpabarītu atkritumu atdalīšanu no kopējā sadzīves atkritumu plūsmas;
- 5) Apzināt nelikumīgās atkritumu izgāztuves un likvidēt tās.

Rīcības

Šajā nodaļā tiek definēti un uzskaitīti vides politikas līdzekļi, kurus izmanto Ludzas novada pašvaldība vides plāna realizācijai.

Ekonomiskie līdzekļi:

- 1) Resursu taupīšana, to racionāla izmantošana (ekonomēšana, resursu otrreizēja izmantošana);
- 2) Licenču un atļauju izmantošana (A, B un C kategorijas vidi piesārņojošo darbību veikšanai, atkritumu apsaimniekošanas atļaujas, bieži sastopamo derīgo izrakteņu atļaujas);
- 3) Nodokļu atlaides;
- 4) Dabas resursu nodoklis;
- 5) Pašvaldības izstrādātu projektu realizācija;
- 6) Kompensācijas un sodi (pēc principa „piesārņotājs maksā”).

Valsts un pašvaldības normatīvo aktu sistēma:

- 1) Vispārīgas prasības vides aizsardzībai Latvijā tiek noteiktas likomos, Ministru kabineta noteikumos, valsts pārvaldes institūciju kompetences robežās izdotajos normatīvajos aktos;
- 2) Pašvaldībai ir izstrādāta Ludzas novada Attīstības programma 2011.-2017.gadam, kas nosaka prioritātes arī vides jomā.

Novada pašvaldības speciālisti un komitejas:

- 1) Sagatavo saimniecības un vides aizsardzības jautājumu izskatīšanu Domē;
- 2) Kontrolē pašvaldības uzņēmuma, kas sniedz komunālos pakalpojumus, darbību;
- 3) Atbild un uzrauga komunālās saimniecības objektu pārvaldīšanu, uzturēšanu, ekspluatāciju un remontu;
- 4) Organizē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu;
- 5) Veic kapu apsaimniekošanu;
- 6) Izstrādā saistošos noteikumus;
- 7) Veic pilsētas ielu un ietvju apstādījumu apsaimniekošanu.

Kontroles pasākumi:

- 1) Pašvaldības speciālisti uzrauga saistošo noteikumu izpildi;

- 2) Valsts vides dienests veic vides stāvokļa kontroli, monitoringu un dabas resursu izmantošanas kontroli.

Vides izglītība:

- 1) Lielās talkas;
- 2) Semināri skolās sadarbībā ar „Zaļo punktu”;
- 3) Pašvaldības akcijas „Tīrības dienas”;
- 4) Atkritumu šķirošanas akcijas.